

1888 Drept av lynet

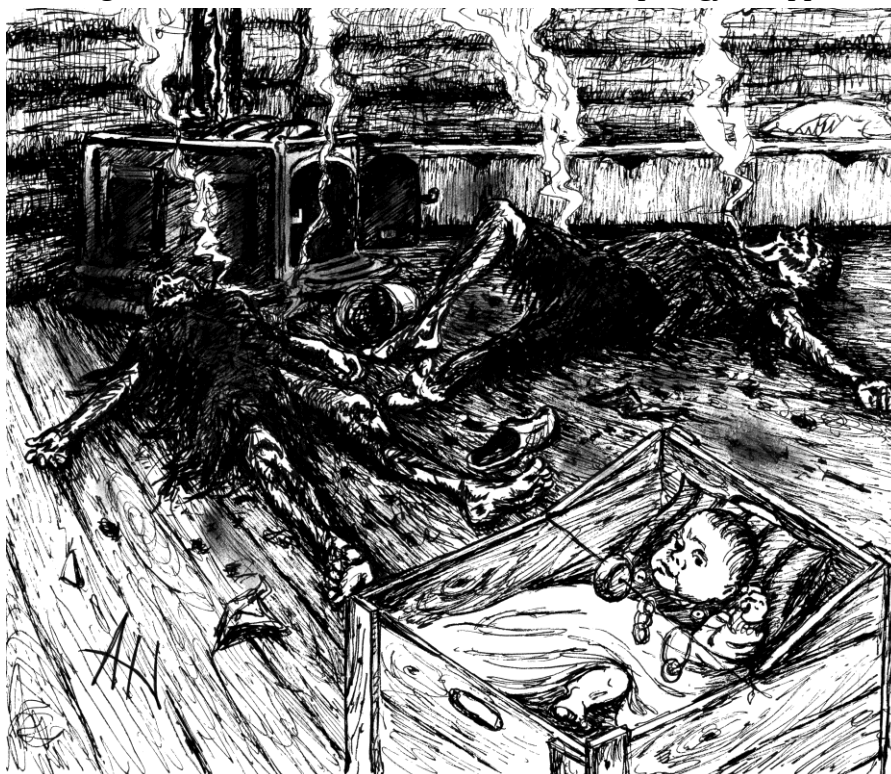
De merket knapt hva som skjedde, kanskje en meget kort intens smerte - så ble alt svart. Med lynets hastighet i dobbelt forstand ble ekteparet omgjort til to forkullede stokker. I ei seng - for ikke å si en primitiv kasse, lå den 8 måneder gamle Clara. Hun registrerte nok at noe skjedde, men heller ikke mer. Det lille huset, som bestod av delvis jord, stein og plank - begynte å brenne. Samtidig åpnet himmelen seg, og regnet høljet ned med en mengde, styrke og intensitet som bare kan skje langt der ute på prærien i Nord-Dakota. Brannen fikk knapt startet før den på et vis freste ut. Ekteparet fikk aldri en mulighet til å skjønne hva som traff dem. Nå lå de på gulvet som rykende trekubber, mens dattera fortsatte sin lille pludring i senga som stod i det eneste hjørnet som ikke var skadet.

Kåre Olav Skolmli på åstedet i september 2011

Dagens eiere av farmen : Joe, Bonnie og Jim Halvorson

Vi skriver 29. juni 1888, i et lite hus, mest som ei jordhytte - omtrent 15 km nordvest av Hunter i Cass County i Nord-Dakota, et lite sted utenfor Fargo. I dag vil de si et par kilometer øst for Galesburg, på farmen tilhørende familien Joe & Bonnie Halvorson. Her hadde Ola Ulstad og kona Lina forsøkt å etablere en liten eiendom. De hadde begge utvandret fra Norge, Ola fra Skjelstadmark i Hegra i Stjørdal. Hva som skjedde denne fredagen synes ganske så klart. Et uvær kom sveipende over prærien, liksom fra intet - og forsvant like fort. Den lille familien søkte naturligvis inn mens uværet føk forbi. Ola holdt på å gjøre opp i ovnen.

Plutselig slo lynet ned, traff Ola og Lina - som ble drept og funnet temmelig forkullet på gulvet. I kassa ble deres lille datter liggende, mens brannen herjet det skrøpelige huset noen sekunder. Hendelsesforløpet hva gjelder årsaken og utfallet, er ganske så opplagt, men de relaterte tradisjonsfortellinger har ulike vinklinger.

En versjon, som er gjengitt delvis i kortere avisnotater fra den tiden, er som følger: Noen av naboene var vitne til at huset til Lina og Ola stod i brann, og dro straks over dit hvor de fant foreldrepåret døde, mens dattera lå i benken. En annen versjon tilsier at Mr. Cale (nabo) skulle ha vært den første som kom dit, dagen derpå - da han ikke så røyk fra pipa, slik normalt var. En tredje versjon gjengitt i boka "*Nothing but Norwegian - That's me*" skrevet av niesen, Amanda Olga Ulstad Key (datter til Gunnar/Gunder Ulstad) - tilsier at hendelsen ikke ble oppdaget før tre dager senere, hvorpå de fant den lille dattera liggende pludrende i senga. I alle versjonene synes det klart at lynet hadde kommet ned skorsteinen og drept ekteparet momentant. De ble funnet ille medfart. En brann hadde tydelig herjet, men døde ut grunnet store og kraftige nedbørsmengder. Sengebenken hvor den lille babyen ble funnet var intakt.

Det heter seg at foreldrene til Ola ankom fra Norge nettopp den dagen hendelsen fant sted, for å slå seg ned hos sønnen som hadde utvandret noen år tidligere. Ola hadde sendt over penger for å få foreldrene til Amerika. Et merkelig sammenfall - som fordobler tragedien. Et avisnotat hevder at de ble hentet av sønnen Gunnar - bror til Ola, som kjørte de ut til farmen. Et annet notat tilsier at de kom nettopp tidsnok til å delta i begravelsen. Det dramatiske har nok her hatt en viss grobunn. Det har ikke lyktes undertegnede å finne dokumentasjon på foreldrenes tilstedeværelse. De er ikke å finne i noen skipslister eller protokoller for øvrig. Et avisnotat tilsier at Gunnar reiste hjem til Norge året etterpå (1889) for å delta i sin mors begravelse. Rett nok døde deres mor det året, men datidens sendebud, samt tidsfaktor vedrørende reisetider - skulle ikke tilsi at det var mulig å "nå frem til en begravelse". Mine kontakter innen familien Ulstad, både rett nedstigende fra Clara (babyen som overlevde) - samt innen familien til Gunnar, er totalt ukjente med foreldrenes tilstedeværelse i Amerika. Likevel, det er noe forunderlig at denne dramatikken og merkverdigheten tilknyttet foreldrene ble beskrevet i stedlige aviser allerede få dager etter hendelsen - dersom den ikke var sann.

Nå når jeg går over til å påpeke de reelle slektsrelasjoner i Amerika og til Stjørdalen - for å sette de nevnte personer inn i vår bygdehistorie, samt henvise til nåværende slekt her i Norge, så tror du som leser at historien kanskje på en måte er ferdigfortalt. Nå nei, følg med - dramatikken innen familien Ulstad som utvandret, er ikke slutt ennå. Men først: Hvem var så disse personene?

Ulstad østre

Vi skal til gården Ulstad østre i Skjelstadmark i Hegra. Oppsittere i dag er familien Toverød, bestående av mor Siri Aursand (f. 1966) og far Vidar Toverød (f. 1962) med barna: Siv (f. 1989), Ida (f. 1991), Vegard (f. 1994) og Ingvild (f. 1998). De overtok gården i 1997, 60 år etter at gården ble kjøpt inn i slekta av bestefar Arne Johan.

*Noen av folket på
Ulstad østre i dag:*

*f.v:
Vidar Toverød,
Vegard (17), Siri
Aursand og
Ingvild (13)*

På Ulstad østre møter vi ekteparet Lars Olsen Ulstad (f. 04.01.1821 - d. 06.10.1898) og Mali Mikkelsdatter Avelsgaard Ulstad (f. 21.01.1822 - d. 04.10.1889). De hadde 8 barn. Den eldste het Sollaug (f.1847) og blir blant annet stammor til Ivar Lurfald (se senere). Nest eldste jenta, Marit Ulstad ble født den 1. mars 1850. Hun utvandret sammen med sin søster, Mette (f. 1867) i 1888, trolig også Oline, som var yngst i barneflokk. Ola Ulstad (drept av lynet) ble født den 6. oktober 1852. Han utvandret gjennom "prepaid ticket" (betalt billett i Amerika) den 14. mai 1884 på skipet "Hero", med destinasjon Hunter, ND. Han slo seg senere ned i Norman Twp ved Galesburg. Broren Gunnar ble født den 21. mai 1860. Gunnar Larsen Ulstad ble registrert som utvandrer til Amerika den 17. april 1881. Han forlot Norge den 20. mai på skipet "Tasso". Hans mål var Red Wing, MN. Trolig var det han og broren Oluf som betalte billettene for sine søsken senere. Gunnar tok seg raskt nordover til Grand Forks, ND. Herfra vandret han til fots (90 miles / 14 mil) med to kamerater fra Norge: Thom Thopson (Torstein Brattaas) og Petter Kjelbergesen, til Devils Lake for å stake ut sine "claims". Så spaserte de tilbake til Grand Forks og hentet sine eiendeler etc. De slo seg ned ca. 7 miles (11 km) nord av Devils Lake. I 1901 kom han hjem til Norge og Hegra. Det heter seg at han der og da ble forelsket i den 20 år yngre Sylvia Amalia Johnsdatter Grendahl. Hun ble med ham tilbake til Amerika den 12. mars 1902 på skipet Salmo - og de giftet seg i Devils Lake året etter. Innen familien Ulstad Keys i California hevdes det at ekteskapet ikke var godkjent. Det kom visstnok som et sjokk på bondefamilien i Hegra at Gunnar kunne velge seg ei husmannsjente. Amanda Keys har sågar påpekt i sin bok at presten i Hegra kunne nekte å gifte ei husmannsjente med en

Gunnar Ulstad og hans familie i Amerika

bondesønn. Her synes det nok som historiefortelleren har gått vel langt tilbake i historien og at fjæra ble ei høne på veien over dammen. Gunnar og hans kommende familie bodde altså de første årene i Bartlett, Minnewaukan (Odessa & Stevens Twp, Ramsey County, ND). Senere flyttet de til California, hvor Gunnar dør den 5. november 1929 i Oroville, Butte. Datter av Gunnar, Amanda Olga Ulstad (f. 26.11.1911 - d. 17.04.2008) er den som har synliggjort slektas gang gjennom sin bok. Hennes sønn igjen, Richard C. Keys (f. 31.10.1948) fra Sacramento, CA er min hovedkilde hva gjelder Gunnar-greina. - Oluf Ulstad, f.10.03.1864, var den siste av *ungene* på Ulstad østre. Han utvandret i lag med broren, Gunnar i 1881. I 1912 gifter han seg med den 25 år yngre Johanne Reinertson fra Egersund. Oluf døde av spanskesyken i 1918 og etterlot seg to barn: 5-årige Myrtle og sønnen Leonard Ulstad på fire. Myrtle giftet seg i november 1937 med Willie Hanson. De er foreldre til min kilde i Edmore: Donald Hanson. Sistnevntes bestefar var altså bror av den drepte Ola. Utover dette må Gail Melland i Edmore nevnes, både som kilde for meg - men også som forfatter av ei "bygdebok" for Edmore av meget stor verdi på alle måter. Denne har jeg tatt med fra henne som donasjon til biblioteket på Stjørdal.

Kilder og veivisere, f.v.: Reni Hanson, Donald Hanson, Dorothy Johnson, Rodney Melland og Gail Melland

Det er naturlig nok ingen kontakt mellom folket på Ulstad og relaterte personer i Amerika. Ei for så vidt mellom de nevnte utvandrede personer og slekt her i dalføret i dag, representert ved blant annet familiene Ivar Lurfald, Svein Lurfald og Sivert Avelsgaard. Foreldrene til Ola som ble drept av lynet og til de andre som utvandret fra Ulstad østre - er tippoldeforeldre til Ivar og Svein Lurfald, Hegra - og besteforeldrene til Ola er tippoldeforeldre til Sivert Avelsgaard. Hva angår den andre Ulstadgården (vestre) - er det ingen ting igjen. Men slekta

fra
Ulsta
ad

F.v: Sivert Avelsgaard, Edith Lurfald, Svein Lurfald, Aud Marit Lurfald og Ivar Lurfald (11. juli 2011)

vestre lever i beste velgående i Amerika, og har besøkt Hegra flere ganger, blant annet Meredith Ulstad fra Minneapolis - som undertegnede har møtt på slektstreff innen Thoresenfamilien i Wanamingo, MN - en annen familie som utvandret fra Skjelstadmark.

La oss vende tilbake til det som har voldt mest tid og ressurser hva gjelder *research* ovenfor historien om Ulstadfolket i Nord-Dakota, nemlig påstanden om at foreldrene til den drepte Ola Ulstad kom til Amerika. Ref. blant annet Fargo Daily News onsdag den 4. juli 1888, side 4. Både her og i andre avisartikler hevdes det at foreldrene Lars og Mali kom til Amerika. Gunnar, bror til Ola - tok de altså ut til farmen samme dag som lynet slo ned (fredag), eller til begravelsen (her blander avisene litt). Et notat sier at de ankom lørdagen til Hunter. Gunnar hadde møtt foreldrene i St. Paul og tatt de med nordover. Dette var ganske så langt på den tiden, men tidsmessig var det fullt mulig da det i 1887 var åpnet jernbane på strekningen Minneapolis - Fargo. At en avis skriver at foreldrene måtte gjøre vendereise og dra tilbake til Norge, styrker på en måte teorien, men Mali og Lars Ulstad er ikke å finne på noen skipslister verken vestover eller østover. Mali dør i Hegra den 4. oktober 1889. De jeg har lyktes å komme i kontakt med innen Ulstadfamilien i Amerika - er totalt ukjente med at foreldrene

Her lå Hattremsvågen (Foto: Egil Ulateig)

Bentdalen først på 1900-tallet

Mali og Lars var en tur over. Det i seg selv beviser ikke noe, da ulike familiegrener fra de som utvandret fra Ulstad østre i Skjelstadmark ikke har særlig kontakt, ei heller kunnskaper om hendelsen. Uansett: min konklusjon vedrørende det som står i avisene og tilnærmevis ligger i tradisjonsfortellingen jeg har hatt tilgang til, er at det er stor tvil om foreldrene fra Ulstad i Hegra var i Amerika. Samtidig synes "noen" å ha kommet over. Det blir for merkelig at avisene skal ha diktet opp denne historien. Kunne det derfor være en miksing av foreldrepar? Var det foreldrene til Lina - og ikke Ola, avisene hadde ment å omtale? Min medhjelper, den meget dyktige Jean Marthaler i St. Cloud, MN - har gjort en del søk for meg og kommet frem til resultater som gjør at vi havnet på rett spor, underforstått: foreldrene det henvises til i avisene var Linas. Familien Lundeen, etterkommere av babyen Clara - har den like dyktige Margit Bakke i Flom funnet for meg.

Jean Marthaler

Margit Bakke

Familien Jacobson

Bak f.v: John, Josie, Ida, Carl, Anne

Foran f.v: Clara (som ble adoptert/overlevde lynnedslaget), far Hans, Helmer, mor Mari

La oss derfor bevege oss mot Lesja og Dovre. Der møter vi først på Dovre en Hans Johansen Killi, f. 1828 i Lesja prestegjeld. Han gifter seg med Anne Jørgensdatter, f. 1835. De får blant annet en sønn som het Iver Hansen Bentsdalen. Han utvandret til Amerika i 1883, og er gravlagt på Elm kirkegård i Galesburg, bare et par kilometer fra der Ola og Lina Ulstad bodde. Sammen med Iver, utvandret også trolig hans søster Mari Hansdatter, f. 1862. I 1865 synes denne familien å bo på plassen Bekken i Dovre (Dombås). - På Hattremsøien på Lesja bor i 1865 Jacob Johannessen, f. 1824 og hans kone Kari Olsdatter, f. 1825. De har 6 barn, samt tar vare på far til Jacob, den 67-årige Johannes Jacobsen. Blant ungene finner vi Hans Jakobsen, f. 1856 og Tolina Jacobsdatter, f. 1861. Disse to ungene på Hattremsøien utvandrer til Amerika i 1883 trolig i lag med Iver og Mari fra Dombås nevnt ovenfor, skjønt et notat i familien hevder at Hans utvandret i 1865 (kan ikke være riktig, han var da kun 9 år!). Tolina synes å ha skiftet navn til Lina og benytter nå etternavnet Øien, ikke uvanlig siden de kom fra en plass som ble kalt Øien under Hattrem.

I Amerika gifter Hans Jacobson (nå med -son) fra Hattremsøien på Lesja seg med Mari Hansdatter fra plassen Bekken under Bentsdalen i grenda kalt *baksida* på Dombås. Søster til Hans, nevnte Lina Øien - gifter seg med vår Ola Ulstad fra Hegra. Disse to parene blir boende ved siden av hverandre nordvest av Hunter, utenfor Galesburg i Nord-Dakota. Etter noen få år, sender barna i Amerika penger tilbake til Lesja - til billetter til foreldrene (prepaid), for å få de til å komme

*t.v: Bryllupsbildet av Hans og Mari
t.h: Mari og bror Iver Bentsdalen*

og bosette seg hos dem. Den 9. juni 1888 utvandrer derfor Jacob og Kari Johannessen, foreldrene til Lina Øien Ulstad. Dette paret hadde i papirene destinasjon Hunter, som var adressen til Lina og Ola. De dro via Trondheim, Hull, Liverpool og til Canada. Deretter nedover *the great lakes*, og opp Mississippi til Red Wing. Så inn til St. Paul hvor muligens Gunnar, bror til Ola - møter de, slik et avisnotat tilsier. Den tragiske ulykken, fant sted fredag den 29. juni. Det stemmer derfor ganske godt med det som står i de to avisartiklene, om at foreldrene til - ikke Ola, som avisene skreiv, men Lina - kom samme dag til Hunter som lynet slo i hjel dattera og svigersønnen. Eller som en annen avis skriver: kom fram den dagen de ble gravlagt. Uansett: et merkelig (sammen)treff i mest dobbelt forstand. Etter at tragedien rammet Lina og Ola, blir det Mari & Hans Jacobson som tar seg av den 8 måneder gamle babyen, Clara. Hans Jacobson er altså hennes onkel. Familien Jacobson flyttet senere noen mil lengre nord til Broadlawn Township ved Hope i Steele County, ND.

F.v: Hans Nyhagen, Jan Magne Dalseth, Jan Harald Eide, Asbjørn Bentsdal og Harald Bekken på Dombås 20. juli 2011

Relasjoner til Lesja & Dovre er nok flere enn de jeg har oppsporet. Hattremssøien er i Lesjaboka kalt for Øvre Øye under Hattrem. Og Bekken på Dombås er under Nørdre Blæstra, samt fra Bentsdalen. Via slektsrelasjoner til disse brukene, har jeg funnet ut at tippoldeforeldrene til firmenningene Harald Bekken og Asbjørn Bentsdal på Dombås - er besteforeldre til Mari Hansdatter, som giftet seg med Hans Jacobson Øien, bror til Tolina Jacobsen (Lina Øien Ulstad). Det vil og si at foreldrene til Mari Hansdatter er oldeforeldre til Asbjørn Bentsdal og Jan Harald Eide. Sistnevnte en racer på egen slekt, og kilde og opphav hva gjelder enkelte bilder i dette kapittelet. Besteforeldre til den drepte Lina Ulstad er tipp Tippoldeforeldre til Jan Magne Dalseth, Lesja og tippoldeforeldre til Hans Nyhagen, Dombås.

En annen slektsrelasjon befinner seg på Averøy i Romsdalen. Disse stammer fra Johannes Jacobsen Hattremssøien. Ref. Bygdebok for Lesja, bind 3, side 256. Johannes er bror til Lina som ble slått i hjel av lynet (skrives Tolina i kirkebøkene). Johannes og kona Kari slår seg ned i Eikesdalen. Blant deres fire barn, finner vi Kristine, (1883-1985). Hun gifter seg med Torvald Kirkevåg. To av deres barnebarn er Turid Kristine Engevik Råke og Jan Kirkevåg.

Historien har ligget i arkivet hos Kjell Erik Pettersson (leder Stjørdal historielag pr. 2011) som kun stikkord, et fåtall linjer. Den stammer trolig fra Ivar Værnesbranden eller Jon Leirfall. Noen har sikkert forsøkt å finne relaterte personer og

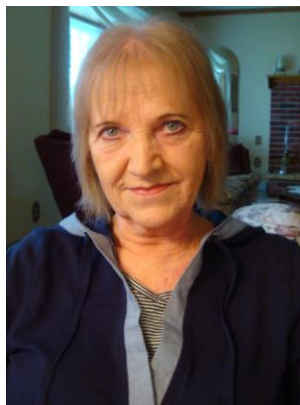
Turid Råke og Jan Kirkevåg

"historien" i Amerika. Andre trodde vel ikke særlig på denne tilfeldigheten og brydde seg ikke så mye om notatet. I mangfoldige tiår har det altså kun ligget et notat som fortalte om en Ola Ulstad som ble drept av lynet samme dag som foreldrene kom til Amerika. En ganske så unik historie, med et merkværdig sammentreff. Tenke seg å komme til dattera i Amerika, med billetter betalt av henne og mannen, for å få foreldrene til å komme til et bedre liv i Amerika. De utvandrer og ankommer samtidig som datter og svigersønn blir drept av lynet. Historien er altså sann, tidligere lokalhistorikere har kun vært på feil spor hva gjelder foreldreparet. Dramatikken og merkværdigheten blir ikke mindre av den grunn.

La oss se litt på dagens slekt i Amerika: Foreldrene til Lina, som kom over i 1888 for å bo hos sin datter, synes å ha fortsatt til Hudson, WI - hvor andre familiemedlemmer slo seg ned, blant annet dattera Kari (f.1859), som var gift med Marcus Solheim fra Sel. Kari traff Marcus da hun tjente i Trondheim. De giftet seg i 1882. I folketellingen fra 1900 er både Jacob (f.1824) og Kari Olsdatter (f.1825) losjerende hos sin datters familie i Hudson. Ti år senere er det kun bestemor Kari som er nevnt. Trolig er da Jacob død. Marcus & Kari får blant annet ei datter som ble døpt Stella Solheim, senere gift Berg. Fra henne igjen kommer Robert Berg, som ble gift med Betty Jane (se bildet). Dette paret er foreldre til dagens Mary Berg, gift med Dick Reed i Stillwater ved Minneapolis. I oktober var Kåre Olav Skolmli og undertegnede deres gjester. Et uforglemmelig opphold hos en velstående og meget hyggelig familie. Jacob & Kari fra Hattremsøien, som opplevde tragedien med sin datter Lina (som ble drept av lynet), er altså tippoldeforeldre til Mary Berg Reed. Hun og hennes familie har ikke visst om tragedien som rammet deres slektning, ei heller noe om Lesja- og/eller Dombåsdelene av slekta. Derimot hadde de meget bra oversikt over Solheimslekta fra Sel, som de har besøkt og opprettholdt kontakten med.

Mary Berg Reed, Dick Reed og Betty Jane Berg, 20. sept 2011

Eunice Lundeen Hajicek, barnebarn av Clara

Jerry (barnebarn av Clara) og Marilyn Lundeen

Nevnte tippoldeforeldre til Mary er også tippoldeforeldre til blant annet Allan, Jerry, Eunice og Renae Lundeen. Disse, unntatt Jerry, har jeg møtt i Grand Forks og Prior Lake. Jeg strevde i flere måneder for å etablere kontakt med Lundeen familien. Men da den omsider ble etablert, utviste denne familiegrena en iver og et engasjement utenom det vanlige. Allan Lundeen og hans sjarmerende kone, Teryl - kom opp fra Chicago til Prior Lake kun for å møte meg, og så snu og kjøre tilbake samme kveld/natt, en distanse på 428 miles (68 norske mil) en vei. Det forteller ikke så lite! Familien Lundeen hadde heller ikke kjennskap til tragedien som rammet deres oldeforeldre. Lundeen og Reed familiene vet (foreløpig) heller ikke om hverandre, til tross for at de har felles tippoldeforeldre fra Norge - hvilket ikke er uvanlig. Jacobsonfamilien (fra Dombås) og flere av dets etterkommere er gravlagte på Elm kirkegård i Galesburg, ND. Tross store anstrengelser har det ikke lyktes å finne gravene til Lina og Ola som ble drept av lynet, men lokale oppsittere i Galesburg mener at de grunnet sin tilstand ble gravlagt på åstedet straks etterpå.

Foran f.v: Jillian Lawrence (7), Jadyn Lawrence (6)

Midten f.v: Teryl Lundeen, Jacquelyn Lawrence, Joshua Lawrence, Renae Lundeen Lawrence

Bak f.v: Allan Lundeen og David Lawrence

Foreldrene til Lina som ble drept av lynet, er tippoldeforeldre til Mary Berg Reed. Mary Berg Reed er datter av firmenning til Hans Nyhagen. Mary Berg Reed er femmenning til Jan Magne Dalseth, dessuten firmenning til Allan, Eunice, Jerry og Renae Lundeen og Turid

Råke. De fire nevnte fra Lundeenfamilien er firmenninger til Turid Råke, Svein og Ivar Lerfald, samt femmeninger til Sivert Avelsgaard.

Clara, som overlevde lynnedslaget, giftet seg med Gustav Lundeen, og fikk fem barn: Lester, Lillian, Kindred, Helen og Sidney. Clara og Gustav tok i 1910 over plassen etter tante Marit i Triumph Twp ved Edmore i Ramsey County, ND. Her bodde de til 1922 da de flyttet til Grand Forks. Clara døde i oktober 1963 og er gravlagt på Memorial Park Cemetery i Grand Forks. Yngste sønnen, Sidney Lundeen (1921-2006) fikk fire barn, hvorav jeg har besøkt Eunice. Hun er gift Hajicek og bor i utkanten av Grand Forks. Likeledes har jeg som nevnt møtt Renae og Allan, også de barnebarn av Clara. - Lester, førstefødte av Clara

(barnebarn av Ola og Lina) ble født den 14. januar 1910 og døde 16. mars 1989. Hans familie ble hardt rammet den 30. mars 1960 da tre av sønnene og mora døde i en brann hjemme i Grand Forks. Disse var: Rodney (5), George (10) og Harris (15). To av ungene ble funnet i 2. etg og en i kjelleren. I tillegg ble to av døtrene: Linda (2) og Donna (11) - meget hardt brannskadet, merket for resten av livet. Det hele hadde startet klokken halv seks om morgen da naboer hørte en eksplosjon, trolig fra en ovn. Familien med røtter fra Hegra og Lesja/Dovre ble altså på nytt truffet av naturens farlige krefter. Men det slutter ikke der.

Sistnevnte tragedie bringer oss nemlig tilbake til søstrene som utvandret fra Ulstad østre i Hegra i 1888, noen år etter at brødrene hadde dratt over, unntatt Mikal som overtok bruket.

Marit, Mette og trolig Oline, havner først i Zumbrota. Etter hvert samles *ungene* fra Ulstad seg rundt Edmore i Nord-Dakota. Marit kom dit som 45-åring i 1895 som husholderske for broren Oluf som forble ungkar til 1912, mens Mette gifter seg med John Hastad. Marit forble ugift, og etter noen år får hun seg en liten farm for seg selv. Kanskje hadde Johanne, tilkommende til bror Oluf, begynt og gjort sin entré? Det sies at Marit nok var ei hard møy, drivende som et mannfolk, men visstnok litt sta. Hennes oppvekst i Skjeldstadmark i Hegra gjennom 38 år før hun utvandret, hadde tydelig satt sine merker, der hun ble gående ugift, hardt jobbene og slite for andre.

*Donald Hanson ved grava til Marit,
26. september 2011*

Så skriver vi onsdag 12. januar 1910. En farmer som het J. W. Wheeler var omkring 7 miles (11 km) sør av Edmore for å kjøre hjem litt høy fra ei løe - da han blir oppmerksom på en liten fargekontrast, mest som en liten forhøyning på den ellers så snøpolerte prærien. At noe kom fykende, frøs fast og ble liggende der mest som et siktemerke - var ikke uvanlig. Men denne gangen var det annerledes, ikke noen vanlig fastfrossen busk eller grein, som bygde seg opp til naturens egen statue. Normalt ville han ikke ha brydd seg, men noe fanger hans nysgjerrighet. En rekke med spor av ville dyr, trolig coyoter (prærieulv). Så erindrer han de siste dagers samtaleemne *downtown*, stanser hesten og beveger seg bortover mot det han allerede visste å finne.

Lørdag første nyttårsdag hadde startet med meget sterk vind, det var isende kaldt. Likevel hadde Marit Ulstad forlatt sin farm og tatt seg de 10 km til byen, gående og kjempende i den sterke og kalde vinden. Ute på prærien var det ikke noe å skjule seg bak. Hennes ærend var å

oppsøke Mr. Dougherty for å hente betaling for noen dyr hun hadde solgt ham. Før hun forlot byen igjen var hun innom slakteren og kjøpte seg et stykke kjøtt. Dette synes noe rart, i og med at 1. nyttårsdag er rød dag (høytidsdag). Men slik var det ikke i 1910. Det ble den trolig først i 1951. - Været hadde tiltatt, og flere advarte henne mot å gå alene hjem. Hun burde sitte på med broren Oluf, som også var i byen den formiddagen, ble det sagt. Ja, faktisk avslo hun visstnok tilbudet om å sitte i sleden sammen med broren. Marit Ulstad kom aldri hjem igjen.

På Elm cemetery i Galesburg, 24. september 2011, hvor Hans, Mari, Iver og de andre fra Jacobson familien er gravlagt. Veivisere og kilder, f.v: Janice Olstad, Don Olstad og Viola Rygh

Hun ble funnet 11 dager senere, i hjel frossen et stykke unna sitt hjem. Trolig hadde hun mistet retningen i stormen, blitt utmattet og den farefulle og harde naturen berøvet hennes liv, som hadde startet 60 år tidligere i Hegra. Det heter seg at præriens renovasjon, prærieulvene - hadde latt henne være i fred, pussig nok. Hennes søstre og brødre hadde i lengre tid innstendig bedt Marit om å komme å bo hos dem. Mye tyder på at ingen savnet Marit de første dagene. Det kan tolkes ut i fra at letemannskapet fant kyr på gården som var døde av sult og tørste.

En historie kan ligge i mange tiår, for oss i over 100 år. Et notat blir stuert vekk, et rykte kveles, en tradisjonsfortelling blir glemt. Ingen bånd mellom slektsleddene på hver sin side av Atlanterhavet. En historie i seg selv med et altfor merkelig sammentreff. Noen

*Lars Olsen Ulstad
f.04.01.1821 - d. 06.10.1898,
far til Ola, Gunnar, Oluf og
Marit*

søker, er på feil spor og gir opp. Arket blir flyttet lenger og lenger ned i bunken, både bokstavelig og i overført betydning. Notatet gulner. Lærdom: tro ikke at noe er umulig hva gjelder feil/rett sted til feil/rett tid. Og kast ikke et historisk notat. En dag kommer noen forbi.....